

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції
науковців, аспірантів та студентів
«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»
(14 травня 2025 р.)

Луцьк 2025

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 28 квітня 2025 року)*

Редакційна колегія:

Антонюк В. З. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*головний редактор*);

Чернета С. Ю. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки (*заступник головного редактора*);

Лякішева А. В. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Корпач Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки (*відповідальний секретар*).

Рецензенти:

Сидорук І. І. – доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Мельник І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Наукові керівники студентських тез.

Педагогіка [Текст] : зб. наук. пр. : матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення» (14 травня 2025 р.) / за ред. В. З. Антонюка, С. Ю. Чернети та ін.. Луцьк, 2025. 188 с.

У збірнику вміщено наукові праці викладачів, аспірантів, студентів та практиків.

За зміст публікації та представлені результати дослідження відповідальність несуть автори.

УДК 37(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Березюк Нійоля

Особливості соціальної адаптації підлітків у закладі загальної середньої освіти 7

Величко Ірина

Соціальний захист людей похилого віку в Україні 9

Гапончук (Нестерук) Юлія

Соціальні послуги в територіальних громадах: проблеми та перспективи ... 13

Грабовецький Віталій

Сутність та структура готовності майбутніх викладачів до організації інтерактивної навчальної взаємодії студентів 15

Герасимчук Діана

Окремі аспекти становлення та розвитку молодіжної політики в незалежній Україні 18

Глюза Софія

Особливості соціальної роботи з дітьми, позбавленими батьківського піклування 21

Гук Юлія

Профілактика адиктивної поведінки підлітків у діяльності соціального педагога у закладі освіти 23

Демидюк Діана

Генезис науково-теоретичних уявлень про феномен соціальної компетентності 26

Дригульський Антон

Збереження здоров'я учнів – пріоритетний вид діяльності педагогічних працівників у закладах загальної середньої освіти 29

Зоріло Дар'я

Актуальні проблеми (особливості) соціального забезпечення пацієнтів у реабілітаційному відділенні 33

Івасюк Ірина

Роль послуги раннього втручання у підтримці якості життя сімей, які виховують дітей з порушенням розвитку 35

Ільницький Іван

Соціальна підтримка людей похилого віку в умовах невизначеності 38

Калісь Анжеліка

Сутність, ознаки, форми психологічного насильства над дітьми в сім'ї 41

Карпин Софія

Механізми забезпечення соціального захисту населення територіальної громади 44

Кленшин Олександр

Соціальне страхування осіб з тимчасовою втратою працездатності в Україні 46

Кобиш Тетяна	
До проблеми соціального захисту людей похилого віку	49
Колесник Ольга	
Деякі аспекти підтримки ментального здоров'я підлітків	51
Копитко Тетяна	
Роль центрів життєстійкості у адаптації внутрішньо переміщених осіб у громадах	53
Кордиш Дарина	
Патронатна сім'я як об'єкт соціальної роботи	56
Корольчук Павло	
Сутність поняття «особистісний потенціал викладача»	58
Кравчук Олександр	
Емоційна стійкість підлітків як соціально-педагогічна проблема	60
Крупич Владислава	
Історія виникнення та розвитку соціальної реклами	61
Кузьміна Марія	
Соціальна ексклюзія дітей-сиріт у період війни	64
Кукушкін Василь	
Напрями діяльності фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб в громаді	69
Курпіта Софія	
Життєстійкість підлітків як механізм превенції девіантної поведінки	71
Лаборешних Анастасія	
Освіта під час війни: як навчання та підтримка можуть покращити ментальне здоров'я	73
Лисицька Наталія	
Роль супервізії та коучингу в професійній діяльності практичних психологів і соціальних працівників	76
Ліщук Богдан	
Розвиток адаптаційних можливостей дітей вимушених переселенців	79
Лов'ян Анастасія	
Соціальне консультування в умовах територіальної громади	81
Лотвин Іванна	
Напрями, форми і методи соціально-педагогічної діяльності з дітьми в інклюзивному освітньому середовищі	83
Лошик Анна	
Дистантна сім'я як соціально-педагогічне явище	85
Лякішева Анна	
Залежність формування соціальної стратегії держави від викликів сьогодення	88
Мазур Олена	
Соціальний супровід військовослужбовців та членів їх сімей	89
Мазурок Софія	
Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб	92

Маківка Артур	94
Внутрішньо переміщені особи як об'єкт соціальної роботи	
Мартинюк Тетяна, Петрович Валерій, Петрович Ігор	
Специфіка діяльності тренерів (фасилітаторів) профілактичних та психоедукаційних програм	96
Марценюк Тарас	
Булінг у підлітковому середовищі як актуальна соціально-педагогічна проблема	101
Матійців Богдан	
Соціальна підтримка родин дітей з РСА під час кризових ситуацій: стратегії адаптації та допомоги	105
Мельник Оксана	
Соціально-педагогічна робота у сфері дозвілля учнівської молоді	108
Мельничук Діана	
Вікові особливості формування життєстійкості	111
Мосейчук Олександр	
Ціннісні орієнтації в структурі моральної культури сучасної студентської молоді	113
Пелих Ярослав	
Підтримка дітей, які постраждали внаслідок війни в Україні	116
Петрович Валерій, Кравчук Людмила	
Діяльність патронатної служби військової частини щодо підтримки військовослужбовців та членів їх сімей	119
Петрук Вікторія	
Кар'єрозорієнтований підхід у професійній підготовці соціальних працівників	123
Пилипчук Андрій	
Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'ями військовослужбовців	127
Пініс Ігор	
Теоретичний аналіз сутності педагогічної взаємодії у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти	128
Плахта Інна	
Соціальна адаптація учасників бойових дій та членів їх сімей	132
Положенцева Марія	
Роль і принципи менторської підтримки вразливих категорій здобувачів вищої освіти	134
Родіонова Вероніка	
Соціальний захист дитинства, материнства та батьківства в Україні	137
Романюк Олександр	
Соціальна підтримка безробітних у Волинській області	138
Семенюк Яна	
Цільові програми соціального захисту населення в умовах територіальної громади	140

Скриннікова Вікторія	
Формування стресостійкості підлітків у Центрі для дітей та сімей Карітас Волинь	142
Сорока Мар'яна	
Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни до цивільного життя	145
Ставицька Анастасія	
Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб	147
Степаненко Вікторія	
Специфіка використання технологічних прийомів розвитку критичного мислення у дітей молодшого шкільного віку	150
Стеренчук Іван	
Соціально-педагогічна підтримка дітей із функціональними обмеженнями в ЗЗСО в умовах воєнного стану	152
Стременовський Іван	
Об'єднані територіальні громади як інноваційні соціальні інституції	155
Сушик Наталія, Шевчук Наталія	
Сутність, ознаки, показники залежності підлітків від соціальних мереж в Інтернеті	158
Терьошин Вадим	
Соціальна робота у сфері громадського здоров'я як важливий напрям діяльності соціального працівника	162
Трохимчук Богдана	
Соціально-педагогічний супровід підлітків в інклюзивному освітньому середовищі	164
Чашук Андрій	
Інтерактивне навчання як педагогічна технологія	166
Чикун Іван	
Особливості надання соціальних послуг особам з інвалідністю в умовах воєнного стану	170
Чих Наталія	
Формування професійно-етичної культури майбутніх соціальних працівників	172
Шишোলик Дарина	
Соціальний захист дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах	175
Шкорбатюк Богдан	
Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки юриста	178
Штефусь Діана	
Соціально-педагогічні аспекти розвитку комунікативної компетентності підлітків у соціальних мережах	181
Щира Софія	
Сутність, структура, зміст життєстійкості фахівців із соціальної роботи	183

3. Джус О., Безпалько А., Кравець Д. Соціальний супровід військовослужбовців та членів їхніх сімей в умовах правового режиму воєнного стану. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2023. № 4(56). С. 41-45.

4. Про реалізацію експериментального проекту із запровадження договірної форми надання соціальної послуги із соціального супроводу військовослужбовців та членів їх сімей у військових частинах (підрозділах) Збройних сил : постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2023 р. № 1050. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1050-2023-п#Text> (дата звернення: 24.03.2025).

5. Шевчук О. В., Деточка О. Д. Соціальний супровід військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей: сутність та особливості організації. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2024. Вип. 102. С.88-97.

Софія Мазурок – студентка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки **Андрій Колосок**

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Проблема внутрішньо переміщених осіб (ВПО) стала однією з найгостріших соціальних викликів для України у зв'язку з війною. Мільйони людей змушені були покинути свої домівки через бойові дії, що призвело до зростання потреби в соціальній підтримці, працевлаштуванні та житловому забезпеченні. Держава разом із міжнародними організаціями запровадила низку програм допомоги, однак питання інтеграції ВПО у приймаючі громади залишається актуальним. Важливим аспектом соціальної підтримки є не лише забезпечення тимчасовим житлом та фінансовою допомогою, а й створення умов для самозайнятості, навчання та професійної адаптації внутрішньо переміщених осіб.

Серед основних проблем, з якими стикаються ВПО, можна виділити нестачу доступного житла, труднощі з працевлаштуванням, адаптацію в нових громадах та психологічний стрес. Багато переміщених осіб виїхали без заощаджень, документів або можливості швидко знайти роботу. Державні програми, такі як грошові виплати ВПО та компенсація за тимчасове житло, стали важливим кроком у підтримці постраждалих, але не вирішують проблему в довгостроковій перспективі. Крім того, на ринку праці спостерігається високий рівень конкуренції, що ускладнює пошук роботи, особливо для тих, хто має вузькоспеціалізовані професії або втратили свої підприємства через війну.

У 2024 році на обліку в державних органах перебували понад 5 мільйонів внутрішньо переміщених осіб, і ця цифра залишається стабільно високою. Основними напрямками соціальної підтримки стали виплати щомісячної допомоги, компенсації на оплату житла, сприяння працевлаштуванню та освітні програми. Наприклад, у межах державних ініціатив 1,2 мільйона ВПО отримали матеріальну допомогу, а понад 500 тисяч осіб скористалися програмами перекваліфікації[1]. Водночас було відкрито центри підтримки ВПО, які займаються юридичною, психологічною та соціальною допомогою.

Значна увага приділяється професійній адаптації переселенців, адже багато людей залишили свої домівки без можливості продовжувати звичну роботу. Програми перекваліфікації, які пропонують навчання у сферах ІТ, будівництва, агробізнесу та підприємництва, допомагають інтегрувати ВПО в нові умови ринку праці. Державні гранти та субсидії також сприяють створенню власного бізнесу, зокрема у сфері послуг, роздрібної торгівлі та онлайн-роботи. У межах урядової програми підтримки підприємництва понад 10 тисяч переселенців отримали фінансування на розвиток власної справи, що не лише забезпечує їхнє працевлаштування, а й сприяє розвитку економіки приймаючих громад.

Для полегшення інтеграції ВПО важливим є розвиток житлових програм. Сьогодні в Україні діє кілька ініціатив, що спрямовані на будівництво соціального житла, надання пільгових кредитів та субсидій на оренду. Водночас більшість переселенців усе ще мешкають у тимчасових центрах або орендують житло за високими цінами. Проблема доступного житла потребує активнішого залучення державних і міжнародних ресурсів, зокрема через будівництво модульних містечок та стимулювання девелоперів до створення соціальних об'єктів.

Окрім матеріальної підтримки, ключовим питанням є соціальна адаптація та психологічна реабілітація ВПО. Велика кількість переселенців пережила втрату домівок, роботи та рідних, що спричинило глибокі емоційні травми. У відповідь на це уряд і волонтерські організації розгорнули програми психологічної допомоги, підтримки дітей та сімей, створення соціальних хабів. Одним із ефективних рішень є залучення ВПО до громадських ініціатив, волонтерства та культурних заходів, що допомагає їм знайти підтримку, налагодити соціальні зв'язки та адаптуватися до нового середовища.

У довгостроковій перспективі вирішення проблем ВПО вимагає комплексного підходу. Одним із ключових напрямів має стати розвиток регіональних економік, які можуть створювати нові робочі місця для переселенців. Держава має продовжувати підтримувати програми професійного навчання, підприємництва та житлового забезпечення, щоб переселенці могли не лише отримувати тимчасову допомогу, а й інтегруватися у суспільство як повноцінні його учасники. Крім того, міжнародне партнерство відіграє важливу роль у розширенні можливостей фінансування соціальних програм, що дозволить забезпечити сталий розвиток та інтеграцію ВПО у громади.

Важливо розглядати підтримку ВПО не лише як гуманітарну необхідність, а й як можливість для розвитку країни. Переселенці можуть стати рушійною силою змін, якщо отримають належні умови для життя, роботи та соціальної адаптації. Ефективне поєднання державних, громадських та міжнародних ініціатив дозволить не лише забезпечити тимчасову підтримку, а й створити нові можливості для розвитку суспільства в цілому.

Джерела та література

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Колосок А. М., Буднік С. В. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб. Ввічливість. Humanitas. 2024. № 4. С. 97-105. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.13>
3. Колосок А.М., Мельник О.М. Соціальний захист пільгових категорій громадян. Ввічливість. Humanitas. 2023. № 1. С. 181-187. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.26>

Артур Маківка – студент факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки
Науковий керівник – кандидат філософських наук, доцент **Ірина Бичук**

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Дослідження соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами (ВПО), які постраждали внаслідок воєнних дій, є надзвичайно важливим для розуміння потреб цієї категорії осіб і розвитку ефективних соціальних програм підтримки.

Законодавство України «Про забезпечення прав і свобод переміщених осіб» (стаття 1) визначає, що «внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» [1].

На сьогодні, підтримку державою ВПО можна поділити на три основні напрями:

- матеріальна підтримка – запровадження щомісячних виплат;
- працевлаштування – різноманітні програми для роботодавців та бізнесу щодо працевлаштування ВПО або відкриття власної справи на новому місці;
- вирішення житлових проблем – запровадження компенсацій витрат на оплату комунальних послуг тощо[2, с.10].

Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами включає кілька важливих напрямів, спрямованих на забезпечення їхніх прав, підтримку

Наукове видання

ПЕДАГОГІКА

Збірник наукових праць

Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції науковців,
аспірантів та студентів

«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи
та соціального забезпечення»

(14 травня 2025 р.)

Друкується в авторській редакції

Обсяг 11,04 ум. друк. арк. (електронний варіант)